

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Dedovski ve diğerleri/Rusya – 7178/03

Karar 15.5.2008 [1. Daire]

Madde 3

İşkence

Kötü muamele, tutuklulara karşı gereksiz yere cop kullanılması ve etkili soruşturma yapılmaması: *İhlal*

Olaylar: 2001'de yedi başvuru, cezaevinde hapis cezalarını çekmekteyken, *Varyag* (cezaevlerinde düzeni sağlamak için oluşturulmuş özel birlikler) tarafından coplarla dövülmüşlerdir. Bu birlik bir suç örgütü lideri tarafından isyana teşvik edilen mahkûmları korkutmak için cezaevine çağırılmıştı. Mahkûmların üzerinde ve cezaevinin yer yerinde aramalar yapmak suretiyle düzeni koruma emri almışlardı. Şefleri dışında birliğin bütün üyeleri kukuleta, rütbelerini göstermeyen kamuflaj elbisesi ve kauçuktan coplarla donatılmışlardı. Soruşturma sonucunda mahkûmların iddialarını doğrulayacak “nesnel bilgiler” elde edilememesinden dolayı kötü muamele şikâyetlerinin çoğuyla ilgili açılan kovuşturmalar sonuçsuz kalmıştır. Birliğin şefi ve astlarının görevlerini kötüye kullandıkları suçlaması da delil yokluğundan terk edilmiştir.

Hukuk

Madde 3 – a) *Maddi hukuk açısından:* Birliğin operasyonlarını gözü kapalı bir şekilde sadece belirli mahkûmlara değil bütün mahkûmlara yönelik yapması ve Hükümet'in başvurucuların olaylarla ilgili gözlemlerini kabul etmesi göz önüne alındığında, AİHM bütün başvurucuların iddia ettikleri gibi kötü muamele gördüklerinin kanıtlandığını kabul etmektedir. Cop kullanılmasının iç hukukta hiçbir temeli yoktu. Cezaevleri kanunu bir saldırıyı önlemek, bir isyanı bastırmak ve ısrarla direnen ve emre itaat etmeyi reddeden bir kişiyi zapt etmek gibi bazı durumlarda kauçuk cop kullanılmasına izin veriyor. Hâlbuki başvurucuların kamu görevlilerine veya diğer mahkûmlara saldırdıklarını gösterir hiçbir şey yok; mahkûmların hepsi toplu bir şekilde sert davranışlarda bulunmamış kişisel bazda sert davranışlar söz konusu olmuştur; her ne kadar başvuruculardan bazılarının birliğin emirlerine uymayı reddettikleri iddia ediliyorsa olsa da, bunları başka yollardan kontrol altına almak için hiçbir girişimde bulunulmamıştır. Her ne kadar birlik üyeleri bazı durumlarda fiziki güç kullanmak zorunda kalmış olabilseler de, başvurucuların ileri sürülen ihlallerine birlik üyelerinin verdikleri tepki net bir şekilde orantısız ve ulaşılmak istenen amaçla açıkça uyuşmuyordu. Bir mahkûmu copla dövmenin istenen sonucu doğurmayacağı ve aramayı kolaylaştırmayacağı açıktır. Böyle bir durumda, bir cop darbesi basit ve açık bir misilleme girişimi veya bedensel bir ceza olmanın dışında bir şey değildir. Bu kadar orantısız bir reaksiyon sadece isimlerini söylemeyi veya elbiselerini değiştirmeyi reddeden başvurucuların durumunda daha da şaşırtıcıdır. Dolayısıyla söz konusu birlik kasti bir şekilde ve gereksiz yere başvurucuların

fiziki ve ruhsal direnişlerini kırmaya yönelik kendilerinde korku ve aşağılanma duygusu yaratmak ve onları aşağılamak ve onlara boyun eğdirmek amacıyla şiddet kullanmıştır. Cop darbeleri başvurularda işkence olarak değerlendirilebilecek şiddetli fiziki ve ruhsal acıya yol açmışlardır.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

b) *Usul açısından:* Bir buçuk ay sonra ceza soruşturması açılmıştır. Ancak olaylar sonrasında ilgililerin doktor muayenesinden geçtiklerini kanıtlar hiçbir şey sunulmamıştır. Sunulan belgeler sadece sonraki muayenelerden bahsetmektedir. Doktor raporları gibi “nesnel” unsurların yokluğu birçok şikâyetle ilgili açılmış olan kovuşturmaların terk edilmesi için bir gerekçe olarak kullanılmıştır. Kauçuk cop kullanımıyla ilgili raporlar birliğin hangi üyelerinin coplarını kullandıklarını belirtmemişlerdir. Otoriteler birlik üyelerinin yüzlerini gizlemelerine ve üniformalarının üzerinde tanınmalarını sağlayacak hiçbir işaret bulundurmamalarına izin vererek onların başvuruclar tarafından tanınmalarını isteyerek engellemişlerdir. Bu gerekçe kovuşturmaları terk etmek için esas gerekçe olarak kullanılmıştır. Hatta mahkemeler sorumluların hesap vermesi için atılmış olan her ciddi adımı engellemeye çalışmışlardır. Ayrıca yerel mahkeme birlik şefinin astlarının eylemlerinin yasallığı konusunda yerinde bir denetim yaptığını belirterek onu beraat ettirmişse de, bölge mahkemesi bunu birlik şefinin yokluğunda ekip üyelerini denetlemekle yükümlü olmadığı gerekçesine dayanarak yapmıştır. AİHM ulusal mahkemelerin kararları arasında açık çelişkiler bulunduğunu not eder. Bunun dışında, başvurucların soruşturmaya etkili bir şekilde katılma hakları sağlanmamıştır. Soruşturmacı, başvuruclar veya diğer mağdurları şahsen dinlememiş, onların olay versiyonlarından bahsetmeyi bile aklına getirmemiştir. Hatta savcının kararlarının kopyalarının başvurucları uygun bir şekilde tebliğ edildiğine dair hiçbir delil yoktur. Sonuç olarak, kötü muamele iddiaları üzerine yapılan soruşturma ne kapsamlı, ne yerinde ne de etkili bir soruşturmaydı.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 13 – Teorik olarak Rus hukuk mahkemeleri bir davayı bağımsız bir şekilde değerlendirebilirler. Ancak uygulamada, daha önce yapılmış bir ceza soruşturmasına verilen ağırlık o kadar önemlidir ki tersini gösteren çok ikna edici unsurlar bile bir tarafa atılmakta, öyle ki bu hukuk yolu sadece teorik ve görünüşte bir yol olarak kalmaktadır. Başvurucların durumunda, soruşturmanın kapatılmasına karar verilmiş ve böylece – tazminat davası dâhil – diğer hukuk yollarından bir sonuç elde etmek çok düşük bir ihtimal olmuştur. Sonuç olarak, başvurucların uğradıkları kötü muamelelerden dolayı tazminat talep etmek için iç hukukta etkili bir yol yoktu.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 38 § 1 a) – AİHM’nin ısrarlı taleplerine rağmen Hükümet cezaevlerinde yasalara uyulmasını denetlemekle görevli bir memurun yazdığı raporun bir kopyasını AİHM’ye sunmayı reddetmiştir. AİHM’ye göre, bu rapordaki unsurlar davaya konu olayların aydınlatılması için önemlidir. Bu raporun bir kopyasını sunmama konusunda Hükümet tarafından ileri sürülen gerekçeler yeterli değildir. Dolayısıyla Hükümet 38 § 1 a)’dan doğan sorumluluklarını yerine getirmemiştir.

Sonuç: Kusurlu (Oybirliğiyle).

Madde 41 – Her bir başvurucları manevi zararları için 10 000 EUR.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.